

Nový román autora bestsellerov
Enigma, Duch, Dôstojník a špión

ROBERT
HARRIS

DRUHÝ
SPÁNOK

DRUHÝ SPÁNOK

ROBERT HARRIS

DRUHÝ
SPÁNOK

Z angličtiny preložil
OTTO HAVRILA

slovar

Copyright © Robert Harris 2019
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2020
Translation © Otto Havrila 2020

ISBN 978-80-556-4359-5

Všetky práva vyhradené. Nižaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Samovi

Západoeurópania až do konca modernej éry prežívali dva hlavné intervaly spánku... Počiatočný interval driemot sa zvyčajne označoval ako „prvý spánok...“ Následný interval sa nazýval „druhý“ alebo „ranný“ spánok... Obe fázy trvali zhruba rovnako dlho, človek sa prebudil krátko po polnoci a potom pokračoval v odpočinku.

A. Roger Ekirch: *Na sklonku dňa: História noci*

V poliach okolo mesta a v záhradách stačilo kopať len niekoľko stôp do hĺbky a už človek narazil na urasteného vojaka alebo úradníka Rímskej ríše, ktorý tam ticho, nenápadne odpočíval už zo tisícpäťsto rokov. Kostry väčšinou ležali na boku v oválnom korýtku vydlabanom v kriede ako kuriatka v škrupine, s kolennami pritiahnutými k hrudi. Niekedy mali pri boku ešte aj zvyšky kopije, na prsiach alebo na čele fibulu, čiže bronzovú brošňu, pri kolenách urnu, pri krku krčah a pri ústach fľašu... Žili v takej dávnej minulosti, v čase celkom odlišnom od súčasnosti, ich nádeje a predstavy boli také vzdialené našim, že medzi nimi a nami akoby sa rozprestierala široká priepasť, akú ani duchovia nemôžu prekročiť.

Thomas Hardy: *Starosta casterbridgeský* (1886)

PRVÁ KAPITOLA

Skryté údolie

Podvečer utorok 9. apríla roku Pána 1468 videli na pustej planine v prastarej oblasti juhozápadného Anglicka, známej od saských čias ako Wessex, osamelého muža na koni. V tvári mal utrápený výraz, akiste nie bezdôvodne. Živú dušu videl naposledy pred hodinou. Čochvíľa sa zotmie, a ak ho chytia po zákaze vychádzania, hrozí, že noc strávi v žalári.

Zastavil sa v trhovom meste Axford a opýtal sa na cestu drsných chlapov, ktorí pili pred hostincom pod vývesným štítom s labuťou. Chvíľu sa uškŕňali nad cudzincovým prízvukom a napodobňovali jeho *áno* a *vy*, potom ho uistili, že ak sa chce dostať do cieľa svojej cesty, stačí, keď pôjde rovno za zapadajúcim slnkom. Teraz však začínal mať podozrenie, že si z neho vystrelili, lebo keď prešiel okolo vysokých múrov mestského žalára, kde sa na šibenici hompáľali traja popravení lotri, prešiel na druhú stranu rieky a ocitol sa v otvorenej krajine, zo západu sa dovalili ťažké mračná a zakryli zapadajúce slnko. Vysoká veža axfordského kostola za ním sa už dávno stratila za obzorom. Cesta sa pred ním kľukatila medzi vyľudnenými hrebeňmi tmavých vrchov a vresovísk s pásmi žltého útesovca a mizla v šere.

Na chvíľu zavládlo úplné ticho – v tých končinách to bol signál, že sa zmení počasie. Vtáci, dokonca aj obrovské haje červené, ktorých prenikavý škrekot ho sprevádzal dlhé kilometre, stíchli. Na pustatinu sa zniesla ťažká sivá chladná hmľa, ktorá sa ovinula okolo neho, a prvý raz od skorého rána, keď sa vydal na cestu, mal chuť nahlas sa pomodliť a požiadať o ochranu svätého, ktorý niesol malého Ježiška na chrbte cez rieku.

Po chvíli cesta začala stúpať po zalesnenom úbočí. Stále sa zužovala, až z nej ostala len úzka poľná cesta pre vozy – hrboľatá hnedá zem pokrytá kameňmi, kúskami bridlice a žltého štrku, ktorý priniesla tečúca voda po daždi. Zo strmých brehov rieky stúpala vôňa bylín – plúcника, medovky, cesnačky – a konáre prevísali tak nízko, až sa musel prikrčiť a chrániť sa rukou, no uvoľnil tým len ďalšie sprísky studenej vody, ktoré mu padali na hlavu a ruky. Čosi zaškriekalo a v šere akoby zažiaril smaragd. Srdce mu skákalo až v krku, no bol to len obyčajný papagáj. S úľavou zavrel oči.

Keď ich znovu otvoril, zbadal pred sebou čosi hnedé. V prvej chvíli si myslel, že je to spadnutý strom. Utrle si rukávom tvár a predklonil sa v sedle. Chlap, oblečený v kutni ako mních, tlačil pred sebou káru. „Boh s vami!“ zakričal naňho a popchol koňa. „Som tu cudzí.“

Chlap potlačil ešte silnejšie, robil sa, že nepočuje, takže musel prejsť okolo neho. Tentoraz sa postavil pred neho a zatarasil úzku cestu. Všimol si, že kára je naložená vlnou. Uvoľnil si motúz kapucne. „Nechcem vám ublížiť. Volám sa Christopher Fairfax.“ Stiahol si mokrú kutňu, nadvihol bradu a predklonil sa, aby mu ukázal biely golier. „Som duchovný.“

Chlap vyvrátil k nemu chudú mokrú tvár a v daždi naňho hľadel prížmúrenými očami. Pomaly, zdráhavo si stiahol kapucňu. Objavila sa načisto plešatá hlava. Po lesklej lebke mu stekala voda, na temene svietilo krvavočervené materské znamienko v tvare polmesiaca.

„Ide sa po tejto ceste do Addicottského Svätého Juraja?“

Chlap sa poškrabal po znamienku a stiahol obrvy, akoby tuho rozmýšľal. Napokon povedal: „Myslíte *Adcut*?“

Premočenému Fairfaxovi dochádzala trpezlivosť, odvetil: „Áno, *Adcut*.“

„Nie. Asi kilometer naspäť je rázcestie. Musíte ísť druhou cestou.“ Chlap si ho premeriaval od hlavy po päty. Na tvári sa mu mihol znalecký výraz – lišiacky výraz, akoby hodnotil zviera na trhu. „Na kňaza ste primladý.“

„A predsa dosť starý!“ Fairfax sa silene usmial a uklonil sa. „Pokoj s vami!“

Pritiahol uzdu a otočil starú sivú kobyľu naspäť. Opatrne ju viedol po rozbahnenej úzkej ceste, kým nenašiel rázcestie. Cudzí by ho určite prehliadol, keby ho naň niekto neupozornil. Takže tí darebáci v Axforde ho naozaj chceli zmiast. Keby vedeli, že je kňaz, nikdy by sa niečo také nepovážili urobiť. Mal by to povedať miestnym šerifom. Áno, cestou domov

to aj urobí. Veď tí tupí, bezočiví mamlási uvidia, čo je zákon – žalár, puku-ta, deň v klade, v ktorej ich ľudia budú ohadzovať kameňmi a výkalmi...

Druhá cesta bola ešte strmšia. Po oboch stranách stáli prastaré stro-miská, nakláňali sa k sebe, akoby sa iba niekoľko metrov nad jeho hlavou radili. Cez lístie a poprepletané konáre nepreniklo žiadne svetlo. V tom vlhkom tuneli sa zdalo, že je noc. Kôň sa vzpínal, nechcel ho niesť ďalej. Objal ho okolo krku a zašepkal mu do ucha: „No tak, May!“ No kobyl-ka bola mrzutá, vekom tvrdohlavá, skôr mulica než kôň, nakoniec mu-sel zosadnúť a viesť ju.

Peši sa cítil ešte zraniteľnejší. V mešci mal dvadsať libier na výdavky, dekan mu ich predošlý večer odrátal presne do haliera, a nejedného po-cestného zavraždili aj pre oveľa menšiu sumu. Ťahal uzdu, čižmy sa mu v blate šmýkali. Ech, to je teda nepodarený žart! pomyslel si trpkó. Bis-kup sa síce smial málokedy, ale to neznamenal, že mu chýbal zmysel pre humor. Poslať chlapa na päťdesiatkilometrovú cestu na hranice diecézy na utáhanej kobyle...

Predstavil si, ako sa jeho kolegovia schádzajú na skorú večeru, usá-dzajú sa v dlhých laviciach v kapitule pred veľkým kozubom, biskup s tvárou farby ustrice skláňa úzku prešedivenú hlavu, aby sa pomodlil pred jedlom, v čiernych očkách mu zabliká veselý plamienok. „A napo-kon sa pomodlíme za nášho brata v Kristu Christophera Fairfaxa, ktorý dnes večer slúži našej svätej matke Cirkvi *v ďalej krajine...*!“

Neďaleký potôčik zurčal, akoby sa smial.

No vtom, práve keď si najviac zúfal, sa na konci tej tmavej uličky objavila akási bledá žiara – znamenie na ceste do Damasku! – a po chvíli namáhavého výstupu sa v posledných zábleskoch svetla ocitol na vrcho-le kopca. Po pravej strane sa svah prudko zvažoval. Na políčkach ohra-dených kamennými múrikmi videl kravy, ovce a kozy. Polorozpadnuté chlievy mali cínovú farbu. Na dne údolia, asi pol druha kilometra odtiaľ, videl rieku a most. Vedľa nej sa okolo hranatej kostolnej veže krčili domce so slamenou strechou. Tu a tam stúpali k tmavému nebu sivobiely dym. Mraky nad okolitými kopcami leteli nízko ako vlny v búrke na mori. Pre-stalo pršať. Zdalo sa mu, že cíti dym z komínov. Predstavil si svetlo, teplo, družných ľudí, jedlo. Vo vlhkom večernom vzduchu pookrial na duši. Aj May mala lepšiu náladu, pristala, aby na ňu znovu vysadol.

Keď došiel doprostred dediny, bola už skoro tma. Mayine podkované kopytá klepotali po klenutom kamennom moste a čvachtali po zablatenej úzkej ulici. Z koňa videl do nabiele omietnutých chalúp na jednej i druhej strane. Pred niektorými boli malé záhradky s bielymi drevenými plôtikmi, no väčšinou nemali ani záhradky, ani ploty. V niektorých oblokoch svietili sviečky, v jednom zazrel tvár okrúhlu a bledú ako mesiac, rýchlo zmizla za záclonou. Zastal pri bráne cintorína a rozhlíadal sa. Cestička vykladaná dlažobnými kameňmi viedla cez cintorín ku kostolu, ktorý tam stál tisíc, možno aj tisícpäťsto rokov. Na vrchole veže visela v polovici žrde červeno-biela vlajka Anglicka s krížom svätého Juraja.

Za múrom na druhom konci cintorína stála polorozpadnutá dvojpodlažná stavba so slamenou strechou. Keď sa prizrel lepšie, na prahu videl vycivenú ženu v čiernom, v ruke držala lampu a dívala sa naňho. Chvíľu pozerali na seba pomedzi náhrobky zarastené lišajníkmi. Potom žena nadvihla svetlo vyššie a zamávala. Fairfax zdvihol ruku, popchol kobylu a zamieril k nej po obvodě cintorína.

DRUHÁ KAPITOLA

Otec Fairfax sa zoznámi s otcom Thomasom Lacym

Hneď ho zaviedla za otcom Lacym. Len čo si odložil v chodbe vak, stiahol si premoknutú kapucňu a vyzul zablatené čižmy, celý stárpnutý a s nohami do O po dlhých hodinách v sedle musel za ňou vykročiť po úzkych drevených schodoch.

Cez plece ho informovala, že sa volá Agnes Buddová, je domáca a vyzerala ho celý deň. V jej úctivom tóne začul výčitku.

Musel skloniť hlavu, aby prešiel cez úzke dvere. Spáľňa studená, napáchnutá chlórovým vápnom, okno širom otvorené do modravého šera, pod ním na drevenej dlážke napršané. O bielizník sa opieralo čierne veko rakvy, samotná truhla spočívala na posteli. Na nočných stolíkoch po obidvoch stranách ťažkej drevenej postele sviečky, kniha a okuliare, akoby mŕtvy práve dočítal. V prievane blikali plamienky sviečok.

Fairfax obozretne podišiel k truhle a nazrel do nej. Nebožtík bol dlhý a chudý, obložený pilinami a pevne zavinutý do belostného ľanového rubáša ako kukla motýľa pred vyliahnutím. Tvár zakrytá bielou čipkovanou šatkou. Pozrel na domácu. Prikývla. Palcom a ukazovákom chytil šatku za horné rožky a nadvihol.

Za svoj krátky život už videl veľa mŕtvol. V tom čase sa tomu v Anglicku nedalo vyhnúť. Na výstrahu viseli v železných klietkach ako tí odsúdenci v Axforde. Z večera na ráno sa objavovali v pustatine alebo pri dverách domov, najmä v zime, ležali tam, kým sa niekomu neuráčiło zaplatiť nočnému strážnikovi, ktorý čistil ulice od výkalov, aby ich odpratal. Počas nedávnej epidémie týfusu dával posledné pomazanie malým deťom

a zatláčal oči ich starým rodičom. Takéto telo však ešte nevidel. Nos zlomený, pod očami modriny. Na čele hlboká rezná rana. Pravé ucho znetvorené, akoby ho ktosi dohrýzol. Hoci sa rany snažili zamaskovať olovenou belobou, cez prášok presvitala zelenkavá farba. Výsledok bol groteskný. Hoci bol Lacy duchovný, nemal bradu, len sivé strnisko. Keď sa mu Fairfax dotkol hlavy, aby mu požehnal, zacítil pach rozkladu a rýchlo odtiahol ruku. Starý kňaz mal už dávno ležať v zemi.

„Ako dlho je po smrti?“

„Týždeň, otče. Bolo teplo.“

„A o koľkej je pohreb?“

„O jedenástej, pane.“

„Nuž, malo by to byť čo najskôr.“ Znovu zakryl šatkou dokatovanú tvár, odstúpil a prežehnal sa. „Pokoj s ním. Nech Pánov verný služobník spočívne v Kristovom objatí. Amen.“

„Amen,“ zopakovala domáca.

„Podťe, pani Buddová, zavrieme truhlu.“

Preniesli ťažké veko k posteli a položili ho na rakvu. Obyčajná, dobrá tesárčina, pomyslel si Fairfax. Poctivý anglický dub natretý načierno. Jedinou ozdobou boli mosadzné rukoväte na bokoch. Agnes vytiahla spoza opaska večeť a poutierala ju. Chvíľu pri nej stáli, potom si všimla kaluž pod oknom, niečo zašomrala, podišla k oknu, utrela vodu a vyžmýkala handru do záhrady. Keď chcela zavrieť okno, povedal: „Radšej ho nechajte otvorené.“

Na podeste vytiahol vreckovku a tváril sa, že si fúka nos. Stále cítil ten pach. „Tie rany na tvári... Chudák! Ako sa mu to stalo?“

„Spadol, pane.“

„To musel spadnúť z poriadnej výšky!“

„Vravia, že z troch metrov.“

„Kto to vraví?“

„Tí, čo ho našli, pane – okrem iných kapitán Hancock, kostolník Keefer a kováč Gann. Vo štvrtok poobede odišiel z fary aj s lopatkou, a viac sa nevrátil. Začali ho hľadať a mŕtveho ho priniesli v piatok večer.“

„Chodil často peši?“

„Áno, pane. Väčšinou. Málokedy na koni. Koňa sa vzdal pred pár rokmi.“ Odviedla ho dolu do salóna, v kozube horel slabý oheň, nestačil vyhnať chlad z miestnosti. Stôl bol prestretý pre jedného. „Budete večerať, otče?“

Ešte pred hodinou bol hladný ako vlk. Teraz sa mu pri pomyslení na jedlo dvíhal žalúdok. „Ďakujem, najprv obriadim koňa.“

Vykročil nazad kamennou chodbou. Premýšľal, ako by odtiaľ zmizol. Snažil sa spomenúť, ako sa volal ten hostinec v Axforde, kde sa zastavil. Labuť. Pohreb bude o jedenástej, z dediny by teda mohol odísť o jednej, večerať môže v Labuti.

Na dverách bola ťažká závora, nová, ligotavá. Odhasproval a vošiel do malej záhradky. Vo vlahom chladnom večere voňala mokrá tráva a dym. May bola preč. Uviazal ju k bráničke. Zle ju uviazal? Rozhliadal sa po tmavej dedine. Nikde ani svetielka. Hlboké vidiecke ticho akoby mu zapchávalo uši. „Nebojte sa, otče,“ ozvala sa za ním Agnes. Keď v tom tichu začul jej hlas, až sa strhol. „Rose ju zavrela do stajne.“

„To je od nej láskavé. Poďakujte jej za mňa.“

Bol čudne podráždený, sám nevedel prečo. Vzal vak a vykročil za domácou nazad do salóna.

„Pani Buddová,“ začal, snažil sa nasadiť vecný tón, „ak dovolíte, mal by som zopár otázok.“ Položil vak na stôl, zalovil v ňom a vytiahol puzdro na pero a zopár hárkov papiera. „Ale najprv by som chcel vedieť,“ usmial sa na ňu, aby sa upokojila, „či tu máte atrament.“

„Aké otázky?“ Zatvárila sa ustarostene. Uvažoval, koľko má rokov. Päťdesiat? Tvár bledá, prostá, vlasy sivé, oči akoby vyplakané. Ako nám len smútok pridáva roky, pomyslel si náhle s lútosťou, akí sme my úbohí smrteľníci pod maskou vyrovnanosti zraniteľní!

„V rámci svojich povinností som poverený predniesť na pohrebe otca Lacyho reč. Nie je to ľahké ani vtedy, keď človek nebohého pozná, nieto ešte, ak sa s ním v živote nestretol.“ Tváril sa, akoby na takýto problém narazil už veľakrát, no v skutočnosti ešte nikdy neodbavoval pohreb, ani nepísal pohrebnú reč. „Potrebujem vedieť základné fakty. Takže – máme ten atrament? Pán farár ho musel mať.“

„Áno, mal, pane, atramentu mal habadej,“ odvetila dotknuto a odišla.

Fairfax si sadol za stôl, chytil sa okraja a prezrel si miestnosť. Nad kozubom prostý drevený kríž, steny v svetle sviečky červenohnedé a nápadne naklonené, strop uprostred preliačený. Napriek tomu izba pôsobila dojmom stálosti a starobylosti, akoby sa v nej usadili uplynulé storočia a nemohlo ňou nič pohnúť. Predstavil si generácie kňazov, ktorí sedeli na

tom istom mieste – zrejme ich boli desiatky – a ticho vykonávali v tomto odľahlom, neznámom a zabudnutom údolí Božie dielo. Taká nenápadná a neodmenená zbožnosť! Zahanbil sa, a keď sa Agnes vrátila, snažil sa pôsobiť pokorne, pritiahol jej stoličku, aby si sadla oproti nemu, a láskavo sa jej prihovoril.

„Prepáčte, mal by som to vedieť, ale ako dlho tu bol otec Lacy farárom?“

„V januári uplynulo tridsaťdva rokov.“

„Tridsaťdva rokov? To je viac ako tretina storočia – celý jeden život!“ Fairfax málokedy počul o takej dlhej službe. Urobil si poznámku. „Mal rodinu?“

„Mal brata, ale pred rokmi zomrel.“

„A ako dlho tu slúžite vy?“

„Dvadsať rokov.“

„Aj váš manžel?“

„Nie, pane, už dávno som vdova, ale mám neter, Rose.“

„To je tá, čo mi obriadila koňa?“

„Býva tu na fare s nami, teda so mnou, musím si zvyknúť na tú zmenu.“

„A čo bude s vami teraz, keď otec Lacy zomrel?“

S úľakom zbadal v jej očiach slzy. „Neviem. Stalo sa to tak náhle, niečo také by mi nezišlo na um ani vo sne. Možno si nás nový pán farár nechá.“ S nádejou naňho pozrela. „Budete tu slúžiť, pane?“

„Ja?“ Pri tej absurdnej predstave, že by sa zahrabal v takom zapadákovke, sa skoro nahlas zasmial, no uvedomil si, aké by to bolo netaktné. „Nie, pani Buddová. Patrím medzi najnižšie postavených podriadených pána biskupa. Mám povinnosti v katedrále. Mojou úlohou je iba pochovať nebohého. No budem o situácii informovať diecézu.“ Znovu si urobil poznámku a oprel sa. Nevdojak si strčil koniec pera do úst a zamyslene sa na ňu pozrel. „Nemôže na jeho miesto nastúpiť nejaký tunajší kňaz?“

Tú istú otázku položil včera biskupovi Polovi, keď ho poveril úlohou pochovať otca Lacyho. Pravdaže, formuloval to diplomaticky, lebo o biskupových príkazoch sa nediskutovalo. No biskup len stisol pery, pohrúžil sa do svojich papierov a zašomral niečo v tom zmysle, že Lacy bol čudák a medzi kolegami bol neoblíbený. „Poznal som ho zmlada. Chodili sme spolu do seminára. Každý z nás sa vybral v živote inou cestou.“ Potom mu pozrel priamo do očí. „Je to pre vás dobrá príležitosť, Christopher.“

Úloha, ktorou som vás poveril, je jednoduchá, no vyžaduje si určitú diskrétnosť. Mali by ste to vybaviť za jeden deň. Spolieham sa na vás.“

Agnes si pozrela na ruky. „Otec Lacy sa nestýkal s farármi z iných dolín.“

„Prečo?“

„Kráčal vlastnou cestou.“

Fairfax sa zamračil a mierne sa naklonil, akoby celkom dobre nepočul. „Prepáčte, asi som vás nepochopil. Kráčal vlastnou cestou? Predsa je len jedna cesta, pravá. Všetko ostatné je kacírstvo.“

Stále akoby sa mu nechcela pozrieť do očí. „Na to vám neviem odpovedať, otče. Ja takým veciam nerozumiem.“

„A ako vychádzal s farníkmi? Mali ho ľudia radi?“

„Áno.“ Pauza. „Väčšina.“

„Všetci nie?“

Tentoraz neodpovedala. Fairfax položil pero a pretrel si oči. Odrazu naňho padla únava. Nuž, je to len trest za jeho pýchu, keď chcel vyhovieť biskupovi: osem hodín sa trmácať na koni, aby pochoval akéhosi záhadného klerika, možno aj kacíra, ktorého farníci očividne nemali v láske. Aspoň bude jeho reč krátka. „Dúfam,“ povedal pochybovačne, „že budem môcť povedať, že žil dobrým životom v Božej službe, a tak ďalej. Koľko mal rokov?“

„Veľa, pane, ale držal sa. Päťdesiatšesť.“

Fairfax rátal. Ak tu Lacy slúžil tridsaťdva rokov, musel sem prísť dvadsaťštyriročný – presne v jeho veku. „Takže celý svoj život slúžil iba na addicottskej fare?“

„Áno, pane.“

Snažil sa predstaviť si na jeho mieste seba. Na takom tichom, odľahlom mieste by asi zošalel. A možno sa Lacy nakoniec naozaj pomiatol. Kým Pole stúpala stále vyššie, až na biskupský stolec, Lacy upadal. Osamelosť urobila z idealistu mizantropa. „Tretina storočia! Zrejme sa mu tu páčilo.“

„To áno, mal to tu veľmi rád. Nikdy by neodišiel.“ Agnes vstala. „Isto ste vyhladli, otče. Pripravím vám niečo na jedenie.“

TRETIA KAPITOLA

Fairfax ide skoro spať a urobí znepokojujúci objav

Pani Buddová mu priniesla skromnú večeru: duseného králiku, baranie srdce a pohár silného čierneho piva, ktoré vraj varil sám otec Lacy. Spýtal sa, či sa s ním nenavečeria. Odmietla. Vraj musí navariť na kar. Po Rose nebolo ani stopy.

Fairfax sa s nevôľou pustil do jedla, no akýmsi zázrakom sa mu s každým skusmým sústom vracala chuť a nakoniec aj dosť zjedol. Utrel si vreckovkou ústa. Všetko má svoj zmysel, ktorý pozná len Boh. Musí sa s tým zmieriť. Aj pán biskup to od neho očakáva, a keď sa vráti, aspoň bude mať o čom rozprávať pri večeri v kapitule.

Priložil na oheň, lebo mu stále bolo zima, potom sa vrátil k stolu, odsunul tanier a vybral Bibliu a modlitebnú knihu. Zapálil si fajku a oprel sa na stoličke. Po prvý raz si všimol kalamár. Zdvihol ho a podržal proti svetlu sviečky. Mal zvláštny tvar, bol asi sedem centimetrov dlhý a tri centimetre široký, vyrobený z hrubého priesračného skla so žliabkami na bokoch, dno z troch tretín duté a naklonené, takže atrament sa pekne zlieval do užšieho konca. Niečo také ešte nevidel. Kalamár musel byť poriadne starý. Fairfax uvažoval, ako k nemu starý kňaz prišiel.

Položil ho a začal písať.

Ticho narúšalo len tikanie dlhých pendloviek v chodbe. Pohrúžil sa do práce. Kristus pred nanebovstúpením apoštolom radil, aby ostali v meste a v rozjímaní čakali na príchod Pána. Robil to isté aj Lacy? Pokorne ostal tam, kam ho umiestnili, a čakal, kým sa zjaví sám Boh? Nebolo to vôbec vylúčené.

Asi o hodinu prišla Agnes odpratať zo stola. Keď sa vrátila z kuchyne, oznámila, že ide spať. „Ustlala som vám v pracovni otca Lacyho.“

Zhasínadlom pozhášala sviečky. Uvažoval, koľko je hodín. Deväť? O takom čase sa schádzali v kaplnke Panny Márie na večernú pobožnosť. No hoci bolo ešte skoro ísť spať, neprotestoval. Okrem toho vyrazil z Exeteru krátko po svitaní, bol uťahany. Vložil svoje veci naspäť do vaku a na kozube si vyklepal fajku.

Pracovňa bola menšia a zapratanejšia než salón. Pani Buddová pri-niesla dve sviečky a jednu postavila na okraj písacieho stola. Domáca lojová sviečka syčala a prskala. V žltom svetle zbadal postel' s tenkým vankúšom a prikrývkou, určite ju ušila Agnes za nekonečných zimných večerov. V tieňoch za žiarou sviečky sa črtala bohatá knižnica, papiere, ozdobné predmety. Závesy už boli zatiahnuté.

„Dúfam, že vám tu bude dobre. Hore sú len dve izby – v jednej bývam ja s Rose, v druhej kaplán. Ak chcete,“ dodala, „môžete sa s ním vymeniť.“

„Nie, nie,“ odvetil rýchlo, „na jednu noc to stačí.“ Sadol si na postel'. Bola tvrdá, nepoddajná. Usmial sa. „Po takom dni zaspím aj postojacky. Boh vás opatruj, pani Buddová.“

„Aj vás, otče.“

Počúval, ako zamkýna vchodové dvere a kráča hore schodmi. V izbe nad jeho hlavou kroky utíchli. Pomodlil sa (*Do tvojich rúk, Pane...*) a ľahol si na postel'. Po chvíli sa zase posadil. Silné pivo starého kňaza mu tlačilo na mechúr, súrne si potreboval uľaviť. Zašmátral pod posteľou, či tam nie je nočník, ale nijaký nenašiel.

Vzal sviečku a vyšiel na chodbu. Chytil svoje topánky, ktoré stáli pri vchodových dverách, a vykročil s nimi okolo salóna a pracovne do zadnej časti domu. Z kuchyne vanula vôňa pečeného mäsa. Rozličné jedlá, ktoré Agnes nachystala na kar, boli pozakrývané mušelinovými šatkami. Sadol si na stoličku pri zadných dverách a obul sa.

Vonku bolo ticho a tma ako vo vreci. Bol zvyknutý na zvony odbíjajúce každú hodinu, na svetlá katedrálneho mesta, na večerné modlitby a šuchotanie nôh, na krik námorníkov v dokoch pri Anglickom kanáli, a tak sa mu teraz z tej ničoty priam zakrútila hlava – akoby sa ocitol na pokraji večnosti.

Zem bola pustá a prázdna, tma bola nad prahlbinou...